

az ügyvéd megbízása a marasztalás előtt vonassék meg és a 106. §. védelme már is tárgytalan, mert a 106. §. a marasztaláskor képviselő ügyvédről szól. Helyes viszont az ügyvédi jogok kijátszásának megakadályozására a 108. §. szabálya.

A 116. §. egyrészt önmagával, másrészt a 124. §. második bekezdésével van ellentmondásban. A szakász szerint a fegyelmi eljárás az ügyvédi gyakorlatról lemondó ügyvéd ellen nem indítható, illetve nem folytatható. Erre való tekintettel a szakasz második bekezdésében nincs keresnivalója az elévülés megemlítésének, mert az elévülési idő nem folyik azon idő alatt, míg az eljárásnak helye nincs az előző bekezdés értelmében. Szerkesztési hiba ez is!

A 124. §-beli eljárásnak pedig a lemondás, illetve a velejáró törlés nem akadálya, de ez a szakasz is kiveszi azt a gyakori esetet, ha az ügyvéd már nincs bejegyezve az ügyvédek névjegyzékében. A mondat első fele ellenkezik a második felével.

A kritika távolról sem kimerítő. A rendtartástervezetely széleskörű megbeszélésre talált, hogy a megbeszélés egyéni teljességére szükség nincs.

Néhány észrevétel az ügyvédi rendtartás törvénytervezete felett.

III. FEJEZET.

Az ügyvéd jogai és kötelességei.

Ad 75. §.

Ez a szabály lesz hivatva törvényileg körülbástyázni az ügyvédi karnak legfontosabb, alapvető és alkotmányjogi jelentőséggel bíró jogát, a képviseleti jogot. Az új szövegezés azonban csak stílárius jelentőségű módosításokban tér el a mai jogtól. (Ü. R. 38. §.) Nem azt mondja, hogy az ügyvédnek az ország valamennyi bírósága és hatósága előtt joga van ügyfeleket képviselni, hanem azt, hogy *bármely* bíróság és hatóság előtt. E rendkívül nagyjelentőségű jognak egész reformja mindössze ebben a szövegezési eltérésben jelentkezik.

Am az Ü. R. 38. §-a már békében sem bizonyult kielégítő és hatékony jogszabálynak. Jelesül éppen azok a hatóságok, melyek elsősorban kötelesek a törvény megtartásával annak tiszteletét növelni, vonták kétségbe az ügyvéd képviseleti jogát. Az országgyűlés képviselőháza összeférhetlenségi bizottságának elnöke u. i. nem engedte meg a bizottság előtt az ügyvédi képviseletet azzal a megokolással, hogy a bizottság nem hatóság. A háborús összeomlást követő szomorú időkben pedig a buda-

pesti államrendőrség egyik-másik hivatali helyiségének ajtaján volt kifüggesztve, hogy „Ügyvédi képviseletnek helye nincs”. (Ügyvédek Lapja, 1919. 17.)

Az új szövegezés az ilyen visszasságoknak nem fogja elejét venni, sőt némi rosszindulattal még úgy is magyarázható, hogy az ügyvéd nem képviselhet feleket hivatalok előtt, ha azok hatósági jogkört nem gyakorolnak. Az államtudomány u. i. élesen különböztet hatóság és hivatal között, előbbinek egyedül azt a szervet tartja, melynél a közigazgatási funkció a parancsolásban, vagy tiltásban jelentkezik. (Concha: Politika, II. k. 85.) Ajánlatos volna tehát a „hatóság” kifejezés mellé a „hivatal” szót is beiktatni.

Vitássá tehető továbbá, hogy az *egyházi bíróságok és hatóságok* az ország bíróságainak és hatóságainak tekinthetők-e? Az egyházak autonómiája természetesen abban a vonatkozásban is tiszteletben tartandó, hogy minő közelebbi feltételekhez kötik bíróságaik és hatóságaik előtt az ügyvédi képviseletet, mindazonáltal kívánatos volna: az ügyvédi rendtartás deklarálja azt az elvet, hogy az ügyvéd jogosítva legyen az egyházi bíróságok és hatóságok előtt is feleket képviselni, amennyiben a képviselet az egyházi statutumok külön kikötéseinek megfelel. Az ügyvédi képviseleti jog t. i. ebben a vonatkozásban is megszorító irányzatnak van kitéve, amit igazol a római katolikus egyház perrendtartásának reformja. A római katolikus egyház u. i. Magyarországon a keresztény vallású, tehát nemcsak katolikus világi ügyvédeknek is megengedte a szentszék előtti képviseletet, míg a Corpus Juris Canonici 1657. számú canonja a nemkatolikus ügyvédek képviseleti jogát csak kivételesen és szükség esetén engedélyezi.

Ám mindennél lényegesebb hiány, hogy úgy a régi, mint az új szabály nélkülöz minden szankciót. Ezért volt félrendszabály a múltban és ezért lesz az a jövőben is. E §. u. i. csak a thésist állítja fel, az antithésis azonban teljesen hiányzik belőle: csak a jogról beszél, a korrespondáló kötelelességről hallgat. Nem jelenti ki, hogy az ügyvédi képviselet elfogadása a bíróságoknak és hatóságoknak közjogi kötelessége, sem azt, hogy ezen kötelesség megszegésének mik a jogi következményei. Mindaddig azonban, míg az elfogadási kötelesség megszegése poenalizálva nem lesz, ezen sarkalatos jogunkat biztosítani hivatott törvényhely csak üres papírosjogszabály marad.

Ez a §. volna hivatva továbbá az ügyvédség számára új munkaterületeket nyitni. Ezt megtehetné az által, hogy a *magánjogi jogi személyek tegyelmi bíróságai és közgyűlései előtt törvényileg biztosítaná az ügyvéd részére a képviseleti jogot*.

A mai jogállapot szerint az ügyvéd képviseleti joga ebben a vonatkozásban is rendkívül gyenge lábakon áll. A Kereskedelmi Törvényünk szerint a részvénytársaság és szövetkezet közgyűléseiről az ügyvéd alapszabályszerű intézkedésekkel bár mikor kizárható, mert hisz a törvény alapján még annak kikötése sincs kizárva, hogy a részvényes szavazati jogát meghatalmazott által nem gyakorolhatja. (K. T. 157. §. 9. pont.) Az 1930: V. t.-c. 38. §-a is csak annyit enged meg, hogy a korlá-

tolt felelősségű társaság tagjai a taggyűlésen meghatalmazottak útján szavazhatnak. Sajnos, ugyanilyen síkban mozog a részvénytársasági törvénynek 1931. évi hivatalos német tervezete (95. §. 3. bek.), valamint a Kuncz-féle javaslat (70. §.) is, melyek szintén csak azt engedik meg, hogy a részvényes *szavazati jogát* meghatalmazott útján gyakorolhassa.

Am egyik javaslat sem ismeri el a részvényesnek azt a jogosultságát, hogy a közgyűlésen in extenso meghatalmazott ügyvéd által képviseltetheti magát, aki tehát azon megjelenhet, felszólalhat, kérdéseket és indítványokat tehet, valamint óvásokat emelhet. Az ügyvédnek ezen érdemleges képviseleti joga annál inkább volna törvényileg biztosítandó, mert a részvényjogi reform az egyes részvényeseknek és a kisebbségnek a közgyűlésen gyakorolható kérdezői jogát megtagadás esetén perenkívüli eljárás útjára szándékozik terelni.

Magának a szavazati jognak a gyakorlása legkevésbé kíván ügyvédi képviseletet, viszont fokozottabb mértékben volna erre szükség most említett megjelenési, indítványozási és kérdezői jog gyakorlása esetén. Legvégül megjegyezzük: igen tekintélyes vélemények szólnak amellett, hogy az ügyvédi képviselet a szavazati jognak meghatalmazott által való gyakorlása esetén is kizárható, ha pl. a társaság a meghatalmazotti minőséget a társtagi, vagy részvényesi minőségtől teszi függővé. (Hachenburg: Staubs Kommentar zum G. Gesellschaft mit beschränkter Haftung, III. 446. oldal, 16. jegyzet.)

Az ügyvéd képviseleti jogát tehát ezen a téren is intézményesen kellene kiépíteni és a törvénybe fel kellene venni, hogy az ügyvéd a magánjogi jogi-személyek fegyelmi bíróságai előtt és azok közgyűlésein feleket képviselhet. E szabálynak törvényi deklarálására azért volna szükség, mert a felettes hatóságok a vele ellenkező alapszabályok és fegyelmi szabályzatok visszahagyását joggal megtagadhatnák, az ügyvédi képviselet visszautasítása pedig, mint törvénybe ütköző cselekmény, magánjogilag volna megtámadható.

Ad 82. §.

A jelenlegi Ü. R. is fegyelmi vétségnek minősíti ugyan a „világosan igazságtalan ügyekben” a konok perlekedő részére történt felajánkozást (felszólítást), ámde hazánkban az ügyvédi rendtartás megalkotása idején még szilárd jogbiztonság uralkodott jogéletünk úgyszólván minden ágában. Ma azonban, a jogszabályinfláció és az ingadozó joggyakorlat korszakában, amikor a bírói ítéletek részéről a legnagyobb meglepetéseknek vagyunk kitéve és az ügyvéd kissé bonyolultabb esetben még megközelítő pontossággal sem tudja az igények jogosságát és alaposságát elbírálni, ezen törvényhely szigorú alkalmazása felette nagy veszélyt rejt magában.

Ez a §. a jogfejlődésnek is jelentékeny akadálya lehet. Zsögöd szerint az iratlan jog fejlődése körében az ügyvéd szerepe, bizonyos tekintetben talán még nagyobb és elsőbrendű, mint a bíróé. Az ügyvéd fedezi fel a helyet, — mondja Zsögöd —, ahol az új intézmény számára a jogot meg kell törni.

A csákányt is mintegy ő adja a bíró kezébe. (Jogszabálytan, 830., 832.)

Amde e jogszabály alapján minden ügyvédet, aki a joggyakorlat állandósulása előtt pl. a gazdasági lehetetlenülésre, vagy a valorizációra hivatkozott, fegyelmileg lehetett volna büntetni és költségeitől lehetett volna megfosztani, mert abban az időben még nyilvánvalóan jogtalan és alaptalan igényt érvényesített.

Ezen §. különben úgy is magyarázható, hogy az ellenfélre is irányadó. Ha tehát az alperesi ügyvéd a perben nyilvánvalóan jogtalan és alaptalan beszámítási, megtartási-, vagy visszatartási jogot fog érvényesíteni, őreá is állanak a törvény tiltó parancsának összes következményei.

Mínthogy pedig a perek legnagyobbbrésze úgy végződik, hogy az egyik fél nyertes, a másik pedig vesztes, kétségtelen, hogy vagy a felperesi vagy az alperesi ügyvéd vállalkozott nyilván jogtalan és alaptalan igény érvényesítésére. Másszóval a 82. §. minden pervesztés után aktuálissá válhatik és nem kétséges, hogy fizetni nem akaró ügyfelek részéről gyakori hivatkozás tárgyaül fog is szolgálni.

Szerintünk annak elbírálása: mi *nyilvánvalóan* jogtalan és alaptalan, *egyedül az ítélő bíróság hatáskörébe tartozik*. Ha tehát megállapítható a konok perlés, vagy a perorvoslatoknak az alaptalan igénybevétele, nem a fegyelmi büntetésnek, hanem perbeli bírságnak van helye. A visszaélések elszaporodása esetén a bírságok szigorítását tartanók hatékony ellenszernek. Bár az alaptalan perbeli cselekményeknek — szerintünk — amúgyis kellő fékül szolgálnak a túl magas törvénykezési illetékek, ségényjogon való perlés esetén pedig e jogkedvezménynek bírói megtagadása és megvonása azon az alapon, hogy a perlekedés már előre teljesen eredménytelennek mutatkozik. (Pp. 112. §. 3. bek. és 118. §. 2. bek.)

Felhívjuk végül a figyelmet arra a következetlenségre, hogy nyilvánvalóan alaptalan perlés esetén is jár munkadíj, ha az ügyvéd az ügyfelet az alaptalanságra figyelmeztette, viszont a fegyelmi felelősség (kötelesség szándékos megszegése, T. 109. §. 1. p.) alól az előzetes figyelmeztetés nem mentesítő körülmény.

Az ügyvédi meghatalmazás.

Ad 89. §.

Kifogásoljuk, hogy a Tervezet a meghatalmazás érvényességét írásbafoglaláshoz köti. Amennyire helyes és magától értetődő ezen intézkedés a bíróság, vagy hatóság előtti képviselet esetén, annyira indokolatlan és gyakorlatiatlan az írásbeliséget megkövetelni akkor is, amikor a képviselet harmadik személyek irányában történik. Az életben mindnapos eset, hogy az ügyfelek ügyvédjükhöz, nagy vállalatok és pénzintézetek pedig jogtanácsosaikhoz utasítják a velük tárgyalni kívánó személyeket. Az új törvény értelmében minden megállapodás, amit jóhiszemű harmadik személyek az ügyvéddel vagy jogtanácsossal kötnek, érvénytelen volna, ha az ügyvéd vagy a jogtanácsos, az adott

esetben történetesen nem rendelkeznek írásbeli meghatalmazással. Viszont szokatlan és nem keresztülvihető követelmény, hogy a harmadik személy a tárgyalásba bocsájtkozás előtt ragaszkodjék a meghatalmazás írásbeli igazolásához.

A Magánjogi Törvénykönyv Tervezete is felismerte: mily visszásságokat rejt magában a meghatalmazás érvényességének írásbeliséghez kötése, ezért az 1027. §-ban kijelenti, hogy a meghatalmazás érvényességéhez elegendő, ha a meghatalmazó az erre irányuló akaratát bármily módon vagy bármily alakban nyilvánítja. A Rendtartás tervezete tehát a törvénykönyv tervezetével is ellentétben áll, amit még majd súlyosbít az a furcsa jogi helyzet, hogy *a nemügyvéd szóval is meghatalmazható, az ügyvédnek adott meghatalmazás pedig csak akkor lesz érvényes, ha írásba foglalták.*

A szabályozásnak ép fordítottja lenne a helyes. A Rendtartás tervezete u. i. az ügyvédi foglalkozást „tiszttségnek” minősíti (76. §.), amiből logikusan az következne, hogy a tiszttséghez bizonyos fokú bizalom előlegezése fűződjék. Másszóval az ügyvéd harmadik személyek irányában szóbeli meghatalmazás alapján is eljárhatson, sőt továbbmenőleg, fel legyen mentve még a Magánjogi Törvénykönyv azon követelménye alól is, hogy a képviselő harmadik személyhez intézett egyoldalú nyilatkozat esetén tartozik képviseleti jogát egyidejűleg okirattal kimutatni. mert különben a jognyilatkozat hatálytalan. (T. 1035. §.)

Az ügyvédi megbízás.

Ad 92. §.

A Tervezet nem valósítja meg a karnak ama régi óhaját, hogy az ügyvéd a megbízást azonnali hatállyal is felmondhassa abban az esetben, ha az ügyfél díjfizetési kötelezettségének írásban kikötött határozott időben nem tesz eleget. Az ügyfél a Tervezet értelmében az épen időszerű kiadások megtérítésével megfoszthatja az ügyvédet értékes jogától, az exceptio non adimpleti contractus-tól és kényszerítheti, hogy javára a felmondási idő alatt jelentős jogi munkát végezzen el. Teljesítést követelhet tehát tőle akkor, midőn a maga részéről már késedelembe esett és rosszhiszemű magatartásából kétségtelenül kiderült, hogy vállalt kötelezettségeit a maga részéről teljesíteni nem is szándékozik.

Ez a jogi rendezés azonban éles ellentétben áll a kétoldalú szerződések alapelveivel, mely szerint a késedelmes ellenféllel szemben elállási jog illet meg mindenkit.

Itt említjük meg, hogy a 94. §-ban is ki kellene mondani, hogy a 92. §. utolsó mondata az örökösökre is áll, vagyis a felmondás után felmerülő készkiadásokat ők is előzetesen tartoznak megtéríteni.

Ad 93. §.

Ezen §-nál elsősorban a szövegezés ineleganciája ellen emelünk szót.

A Tervezet e szakaszban egyszer a megbízás megvonásáról, másszor a megbízás visszavonásáról beszél. Mindenképen az

egyöntetű szóhasználat volna a kívánatos; a jövő jogára való tekintettel azonban egyik kifejezés sem helyénvaló. Magánjogi: Törvénykönyvünk Tervezete ugyanis sohasem beszél a megbízás megvonásáról, vagy visszavonásáról, hanem a megbízás megszüntetésének kifejezésére a felmondás fogalmát használja. A „felmondás” kifejezés mellett kellene a rendtartás tervezetének is megmaradnia, annál is inkább, mert az előző §§-okban maga is a „felmondás” kifejezést használja.

A Tervezet nagy hiányának tartjuk, hogy az ügyvéd szerződéses alkalmazásának szabályozásával teljesen adós maradt; megleégszik annak kijelentésével, hogy a megbízás visszavonása a szerződéses alkalmazásból származó igényt nem érinti.

Szabályozás hiányában a jövőben is állandó vita és perek forrása marad tehát az a kérdés, hogy az ügyvéd szerződéses alkalmazására — megállapodás hiányában — minő jogszabályok lesznek az irányadók, mennyi az ügyvéd rendes felmondási ideje, mely tények adnak okot mindkét félnek a rendkívüli felmondásra, lesz-e az ügyvédnek végkielégítési stb. igénye?

Véleményünk szerint a totalitás elve a kodexszerkesztésre is áll, ezen elv követelményének pedig csak akkor teszünk eleget, hogyha a Rendtartásban az ügyvédekre oly nagyjelentőség-gel bíró joganyagot — a szolgálati jogviszonyt, — részletesen és kimerítően szabályozzuk. *Ifj. Dr. Nagy Dezső.*

Az International Law Association Trade Marks Committee-ja a budapesti conferentia alkalmából történt elhatározásához képest 1935. június 14-én és 15-én Prágában ülésezett. H i n r i c h s e n elnök megnyitó-szavaiban kegyeletesen emlékezett meg a bizottság Magyarország részéről megválasztott tagjának Baumgarten Nándor dr., professor-nak elhunytáról. Beszédének e részét a jelenlevők állva hallgatták meg. Baumgarten Nándor dr., helyébe a bizottság az elnök indítványára Urbach Lajos dr., budapesti ügyvédet választotta meg.

A bizottság ezután foglalkozott Dr. Hanna Katz-nak az unio egyezmény 8-ik cikkének módosítására irányuló javaslatával. Az előadó részletes előterjesztése után Urbach dr. szólalt fel, ama nézetének adván kifejezést, hogy igen nehéz volna oly módosító szöveget találni, amely egyfelől a felmerült kívánalmakat kielégíthetné, másfelől azonban jogosult érdeket nem sértene, és így benne mindikább az a nézet érlelődött meg, hogy Callmann dr. (Köln) a budapesti conferentián kifejtett álláspontja, amely szerint az unio egyezmény módosítására javaslat nem teendő, a helyes. A vitában résztvevők túlnyomó többsége ezt az álláspontot magáévá tette és a bizottság azután így is döntött.

Behatóan foglalkozott ezután a bizottság Fazekas Oszkár dr.-nak a bpesti conferentián előterjesztett ama kérdésével, vajjon mily körülmények mellett mondható ki a külföldi részére belajstromozott védjegy oltalmának megszűnése a védjegyet használó avagy annak sérelmével eljáró belföldivel szemben.

A kérdés előadója Wassermann Martin dr., hamburgi professor volt. A vitában a conferentiának majd minden tagja, — magyar részről S z e n t e Lajos dr., is — felszólalt. Végül is Wassermann professor indítványa Urbach Lajos dr.-tól javasolt módosítással egyhangúlag elfogadtatott, amely szerint az oltalom megszűnése csak a törvényben kifejezetten meghatározott okokból legyen kimondható.